

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Exegeticus Ad Librum III. Decretalium Gregorii
IX. Materiam successionis Testamentariæ, & Legitimæ,
nec non Parochorum, Regularium, & Patronorum jura,
aliaque ad rem Liturgicam spectantia ...**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1740

Titulus XXXVII. De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63798](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63798)

effectus suspensum sit? Hanc quaestionem ex artic. 5. §. 48. sic decidit Bøhmerus §. 21. h. t. ut, si Episcopi in ejusmodi Monasteria jurisdictionem Anno 1624. quiete exercuerunt, eam etiam posthac exercent: sin vero quietam non habuerunt eo anno possessionem, nihil juris, vel jurisdictionis etiam posthac in similia Monasteria se habere sciant, *superioritate territoriali*, inquit, *prorsus reclamante, quæ extranei Principis Ecclesiastici*

Imperium in territorio baud patitur, admittit, tolerat. Nos circa hoc punctum, an bene, vel male fiat, quod fit, arbitrium in nos suscipere nolumus, nec in favorem Catholicorum d. §. 48. declarare, quanquam argumenta non deessent, sed interpretationi, quam habet ex usu & facto hæc res in terris protestantium, suum valorem relinquimus, sapientis illius moniti memores: *Feras, non culpes, quod mutari non potest.*

TITULUS XXXVII.

De Capellis Monachorum, & aliorum Religiosorum.

Olim Ecclesiæ Monachorum *Oratoria*, vel *Capelle* dici consueverunt, eo quod illæ non ad conventum populi, sed privatæ Monachorum devotioni destinatæ essent. Van-Espen *J. E. V. part. 2. tit. 16. cap. 4. num. 7.* Hodie nomine *Capellarum* veniunt Prioratus, Præposituræ, Parochiæ, aliæque Ecclesiæ, vel beneficia, quæ à Monasteriis, vel aliis locis Religiosis tanquam accessorium à suo principali dependent. De his, antequam in specie agamus, generalia de *Capellis*, earumque origine præmittimus.

§. I.

Quid sint Capelle? Quando cœperint? Et quæ jura circa illas constituta sint?

S U M M A R I A.

1. *Hujus vocis Capella etymologia panditur.*
2. *Primitus Capelle Ecclesiis Cathedralibus vel Parochialibus contiguae erant, dein etiam ruri construi cœperunt.*

perunt. 3. *Capella sunt vel publica vel privata.* 4. *Et quæ differentia inter utrasque?* 5. *Quis possit dare licentiam celebrandi Missas in Oratoriis privatis?* 6. *Quid de Episcopis?*

1 **C**apellæ etymon suum trahere videntur à pellibus caprarum, quibus pro more veteri sacræ ædiculæ, quæ nobiles in expeditionibus constituti rei Divinæ peragendæ causa in tentoriis collocatas habebant, tegebantur. Macrius in *Hierolexico V. Capella*. Aliud etymon Capellis quæritur à *Cappa S. Martini Turonensis*, de quo ita Durandus in *ration. Divin. lib. 2. cap. 10.* scribit: *Antiquitus Reges Francia ad bellum procedentes Capam Beati Martini Episcopi Turonensis secum portabant, quæ sub quodam tentorio servabatur, quod ab ipsa CAPA, seu CAPPÀ dictum fuit CAPELLA, & Clerici, in quorum custodia ea Capella fuit, inde CAPELLANI dicebantur; unde postea ad cunctos Sacerdotes nomen illud in quibusdam regionibus pervenit.* V. Macr. in *Hierol. V. Capellanus & Pignatell. tom. 6. Consult. 98. num. 26.* ubi ex Rhenano in Præfat. ad Liturgiam S. Chrysostomi idipsum amplius declarat.

2 Antequam vero hæ *Capellæ* portatiles invaluissent, Oratoria sive Sacella in honorem Sanctorum prope templa Cathedralia, vel Parochiales Ecclesias leguntur fuisse extructa, de quibus Platina in *vit. PP. in vita Hilarii*. Succeedentibus temporibus, cum senio fractis, ægris, aut mulieribus gravidis, aliisque Parochianis ob aëris intemperiem Parochias suas (quæ antiquitus longe, latèque extendebantur) accedere durum accideret, à PP. Concilii Agathensis Anno 506. celebrati in-

dultum fuit, ut ruri, & in pagis Oratoria, quæ etiam *Capellæ* vocabantur, liceret extruere, ad quæ diebus Dominicis & Festivis rei Divinæ peragendæ gratia à Parochia remotiores confluere possent, addita tamen hac restrictione, ut in Festivis majoribus (quæ ibidem determinantur) Ecclesias Parochiales adirent. Tandem etiam iste usus extruendi Oratoria ad privatas ædes tractus est, neutro tamen fas erat Missas celebrare, sed duntaxat privatæ devotioni & orationi incumbere ibidem permittebatur V. Concilium Aurelianense *Can. 3.* quod refert Gratianus in *cap. 33. de Consecr. dist. 1.* fultus hæc Pignatell. cit. *Consult. num. 27. & seqq.* ex Bullingero in *Chron. lib. 6. cap. 2.* refert. Rodolphus Hospinianus scriptor A catholicus qui in *tract. de Origin. templ. lib. 3. cap. 2.* eandem historiam ex Bullingero narrat, mordaci hoc epiphonemate discursum suum absolvit: *Hæ Capellæ Parochiis multum damni attulere progressu temporis: unde scite, verèque admodum dici solet, mox atque Satanæ advertat templum aliquod in DEI honorem erectum, huic proxime exædificare Sacellum, quo illius ruinam moliatur.* Hoc epiphonema omnino ad illa Sacella & Capellas optime quadrat, quæ vel CALVINI *Cranio*, vel *Cappa MARTINI LUTHERI* teguntur. Modestius de hoc argumento scribit Boëmerus ad *h. t. §. 2. & plurib. seqq.* ipius *Martini Lutheri*, sacri hujus Vatis, devotissimus Capellanus. Omnium tamen mo-

deftiffime & finceriffime Capellarum origines, & quid juris circa illas olim obtinuerit, ex antiquis monumentis evoluit Thomaffinus *vet. & nov. Ecclef. difcipl. part. 1. lib. 2. cap. 92. & 4. feqq.* quem confule.

3 *Capellæ*, five Oratoria (quæ vocabula funt Synonyma) funt vel *publicæ*, vel *privatæ*. Illæ dicuntur, quæ auctoritate publica pro administratione Sacramentorum funt deputatæ; hæ vero privatæ cujuslibet devotioni deferviunt, five deinde domi, aut etiam in locis publicis constructæ funt, modo nec Miffæ ibidem dicantur, nec alia Sacramenta difpensentur. Inter utraque id difcriminis eft, quod Capellæ *privatæ* non indigeant licentia Epifcopi, bene vero *publicæ*, quo faciunt Textus in *cap. 33. dift. 1. de Consecrat. cap. 3. C. 18. Q. 2. cap. 4. de Privil. in 6. cap. 4. de Relig. domib. Nov. 67. cap. 1. Vincent. Petra in Comment. ad Conftit. Apoft. tom. 1. pag. 590. & feq. n. 71. & feqq. & tom. 2. pag. 498. num. 55.* Hinc licet aliquando ex concessione Papæ, vel Epifcopi etiam in Oratoriis privatæ Miffæ dicantur, per hoc tamen non efficiuntur Capellæ publicæ, cum in hunc finem non fuerint ab Epifopo primitus Canonico ritu inauguratæ. Idem Petra *num. 77.*

4 Inter Capellam publicam, & privatam fequentes differentias recenfet Petra *num. 78.* I. Capella publica gaudet immunitate Ecclefiaftica, non etiam privata. II. In prima poffunt Miffæ celebrari, non item in fecunda citra speciale indultum. III. Publica fubftat Vifitationi Epifcopali, fecus privata. IV. Illa Campanarum ufu, & janua ad viam publicam patente gau-

det, non item posterior. Et præterea notat Barbof. in *Colle&. ad Concil. Trid. Sess. 22. de Sacrif. Miff. Decret. de obferv. & evit. in Sacrif. Miff. num. 22.* quod in illo Decreto, quo prohibentur Miffæ in Oratoriis celebrari, non comprehendantur Oratoria publica auctoritate ad cultum Divinum deftinata, fed duntaxat, quæ privatæ devotioni in ædibus privatæ erecta funt.

5 Quæres, quis poffit dare licentiam celebrandi Miffas in Oratoriis privatæ? Refp. licentiam hanc, fi generalis fit, non poffe dare Epifcopos, fed à S. Pontifice eam petendam effe. Colligitur ex *cit. Decreto Concil. Trident. Sess. 22. de obferv. & evit. in celebrat. Miff.* ubi Epifcopis injungitur, ne patiantur in privatæ domibus Miffas celebrari: ergo multo minus ipfi hanc facultatem impertiri poffunt. Et ita declaratum fuiffe à Paulo V. testatur Gavant in *Manual. Epifc. V. Miffa n. 18.* & patet etiam ex declaratione S. Congregationis fub Clemente XI. quæ emanavit *15. Decembr. 1703.* & integra refertur à Begnudellio Baffo in *Biblioth. jur. tom. 3. in Prax. Orator. f. 1. num. 6.* Videatur quoque Pignatell. *tom. 6. consult. 98. num. 33.* attamen inter Oratoria privata, quæ intra Ecclefias, vel etiam extra Ecclefias in compitis sine auctoritate publica funt extructa, & inter Oratoria domestica diftinguit Eminent. Petra *cit. tom. pag. 394. num. 92.* & in prioribus Epifcopum licentiam celebrandi Miffam dare poffe ex Brevi Apoftolico Pauli V. oftendit, non item in posterioribus: addit infuper *num. 93.* quod fi ejusmodi Capellæ privatæ intra Ecclefiam extructæ Miffarum certarum

onere sint gravata, Episcopus licentiam celebrandi prius impertiri non debet, quam de ornamentis, luminariis &c. eidem Capellæ satis prospectum fuerit, ne scilicet frigescente deinceps hominum devotione sine cultu remaneant. Videatur idem Eminent. Author *tom. 2. pag. 493. n. 7. § 8.*

Num vero Episcoporum potestas usque adeo limitata fuerit, ut nequidem pro casu aliquo particulari ex rationabili quadam causa v. g. infirmitatis licentiam dare possint in Oratorio domestico Missam celebrandi, dubitaveris. Pax Jordan *lib. 4. tit. 1. de Sacrif. Missæ num. 118. § seq.* cum aliis ibidem relatis favet Episcopis, hac ratione persuasus, quod Episcopi in casibus particularibus urgente necessitate, vel alia rationabili causa possint dispensare, quin etiam ex motivo honesto indulgere, ut Missa ante auroram, vel etiam post meridiem celebretur: ergo multo magis in data hypothesis licentiam impertiri poterunt, ut Missa in Oratorio privato dicatur, cum hac potestate legantur fuisse præditi de jure antiquo in *cap. 12. cap. 14. cap. 34. de Consecrat. dist. 1.* accedit notoria praxis Germaniæ, ubi ad solatium infirmorum ejusmodi licentiæ pro Oratoriis privatis passim concedi solent.

Attamen si spectentur Declarationes S. Congregationis, quas adducunt Fagnanus ad *cap. 30. de Privileg. num. 13.* Pignatell. *tom. 3. consult. 39.* ac novissima declaratio sub Clemente XI. superius allegata, omnino dicendum videtur, licentiam domi celebrandi ad effectum communicandi infirmum S. Viatico, Episcopos dare non posse. Vid. Clericat. *de Sacrif. Miss. decis. 12. num. 66.* Begnudell. *cit. l. n. 4.* Vincent. Petra *tom. 2. pag. 494. num. 15. § 16.* Unde ipse etiam Pax Jordan assertum suum limitare videtur, dum scribit *num. 122.* „quod Episcopus non „possit licentiam concedere in privatis domibus, & Oratoriis, sed tantum extra Ecclesiam, concurrente „justa causa; hoc enim modo probabilius evitantur præfatæ contrariæ „Declarationes. Ad praxin Germaniæ, quod attinet, verosimile est, hanc facultatem Episcopos impertiri auctoritate sibi à Summo Pontifice delegata. Plura circa Oratoria tum privata, tum publica dabunt laudatus Begnudellus in *praxi Orator privat. § public. cit. tom. 3.* & Pignatell. *tom. 6. consult. 98.* Eminent. Petra *tom. 2. Comment. ad Constit. 8. Honorii III. sect. un. per tot. pag. 491. § seqq.*

§. II.

De Capellis Monachorum in specie.

SUMMARIUM.

7. Quid per Capellas Monachorum intelligatur? 8. Quomodo beneficia curata, & simplicia ad Monasteria pervenerint? 9. An regulares in suis Monasteriis Oratoria erigere, & ibi Missas celebrare valeant? 10. Negat Fagnanus & alii. 11. Cum quadam moderatione. 12. An in Grangiis Regu-

gulares Oratoria habere, & Missas dicere valeant, similiter discutitur. 13. Parochia possunt Monasteriis triplici modo uniri, & incorporari. 14. 15. 16. Id quomodo fiat, latius explicatur. 17. 18. Parochii Regulares præfici possunt. 19. Solvitur oppositio. 20. Et ad Declarationes Cardinalium contrarias respondetur. 21. Sunt ad nutum Prælati amovibiles. 22. Et inviti quoque ad Parochias incorporatas exponi possunt.

7 **P**ER Capellas Monachorum intelliguntur non modo Oratoria in Monasteriis, & Grangiis eorum erecta, sed etiam alia beneficia curata & non curata Monasteriis legitime incorporata. Utrorumque antequam jura particularia explicemus, in eorum origine prius inquirere juvat.

Circa Sæculum IV. & V. scribit Eminent. Petra *Comment. ad Constit. Apost. tom. 2. pag. 492. num. 2.* quo scilicet tempore Monachi SS. Ordini- bus initiari cœperunt, etiam Capellas, sive Oratoria, in quibus privatim sacra explerent, in suis Monasteriis extruendi ipsis facultas data est, & hoc quidem consilio optimo, ne scilicet Monachi ad sacra Mysteria frequentanda claustro egredi cogerentur, & hac occasione Religiosa eorum corda ex consortio Laicorum humanæ quidquam labis contraherent. Huic periculo Monachos suos subducere cupiens S. Benedictus, in Regula *cap. 66.* decrevit, ut necessaria omnia adeoque etiam sacra ministeria, intra Monasterium exercentur, addens rationem: *ut non sit necessitas Monachis vagandi foras, quia omnino non expedit animabus eorum.* Hanc abstractionem indigne fert Bœhmerus, eamque SS. Canonibus inimicam asserit *ad h. t. §. 71.* provocans ad *Canon. 6. Concilii Gangrensis*, qui refertur à Gratiano *cap. 11. dist. 30.* his verbis: *Si quis extra Ec-*

clesiam privatim populos congregans, contemnat Ecclesiasticas sanctiones, ipsamque Ecclesiam apud se sine Concilio Episcopi cum Presbytero agat, anathema sit. E pumice prius aquam elicias, quam ex hoc Canone verbum, quod vel indirecte abstractionem Monasticam reprehendat. A temporibus ergo S. Benedicti in singulis Monasteriis Oratoria extrui cœperunt, eo præcipue fine, ut sacra Mysteria ibidem celebrarentur, & Monachi in publicum prodire necesse non haberent. Circa hæc Oratoria Benedictina id speciale observat Heftænus *in disquisit. Monast. lib. 7. tract. 1. disquisit. 1.* quod Altaria cum Sanctorum Reliquiis ibidem fuerint erecta, Missæ celebratæ, & sacra Synaxis Monachis dispensata, id quod colligit ex Regula S. Benedicti *cap. 58.* ubi *suscipiendus in Oratorio jubetur de promissione sua facere petitionem ad nomina Sanctorum, quorum Reliquiæ ibi sunt, & cap. 38.* præscribitur Lectori Mensæ, ut *post Missas & Communionem petat ab omnibus pro se orari.* Et hæc Oratoria unice Monachorum usui, & devotioni destinata erant, nec extraneis ad ea aditus patebat, ne scilicet populus hoc pacto ab Ecclesiis Parochialibus avocaretur.

Præter hæc Oratoria domestica, postmodum etiam Parochiæ, aliaque beneficia tum curata tum non curata

Monasteriis obvennerunt, quod hac occasione factum est. Reges Gallia, *Martellus*, ejusque Successores *Pipinus*, *Carolus*, *Ludovicus*, aliique militibus suis in præmium navatæ strenuæ in bello operæ bona Ecclesiastica, ipsasque Ecclesias in beneficium sive feudum concesserunt, ut ad *tit. de feud.* jam observavimus, iniquissima hæc res non potuit non indignationem Ecclesiæ provocare: unde factum est, ut Principes nonnulli, aliique nobiles viri excommunicationum fulmine, quod in variis Conciliis, præcipue sub *Victore II.* *Gregorio VII.* & *Urbano II.* habitis PP. in ejusmodi bonorum Ecclesiasticorum, Ecclesiarumque usurpatores æquissimo zelo vibrarunt, exterriti, bona ab Ecclesia hæctenus possessa, ipsasque Ecclesias vel liberali donationis titulo vel venditione quidem sed pro vili pretio in Monasteria contulerint. Episcopi, cum viderent, se idgenus donationes impedire non posse, quanquam illis vehementer intercesserint, ut patet ex Synodo Melitana sub *Urbano II.* habita, ea demum lege dictas Ecclesias, earumque proventus Monasteriis permiserunt, ut, quotiescunque Vicarium, ad Altaris Ministerium constitutum mori, aut aliàs mutari contingeret, Monasteria certam pecuniæ Summam Episcopis dependerent, & hoc emolumentum Galli *redemptionis* nomine significabant, vocantes idgenus Vicarios *Personas*, ipsas vero dictarum pecuniarum solutiones *Altarium redemptiones*. Hunc censum ut nefarium, & simoniacum damnavit Urbanus in Concilio *Arvernensi*, damnarunt quoque PP. Concilii *Claramontani Can. 7.* & *Gregorius VII.*

lib. 4. Epist. 7. ad Diensem Episcopum Legatum suum data. Nec tamen per hæc Decreta sanatum est vulnus: aliam fraudem excogitarunt Episcopi, & pro illa pecuniæ summa, quam Monasteria mutato Vicario dependere jubebantur, censum annum ejus loco Ecclesiis imponebant, prætextentes, se id genus pensionationis non pro Altarium, sed pro personarum redemptione, scilicet pro Vicariis exigere. Hanc fraudem acerbe exagitat *Goffridus Vindocinensis lib. 3. Epist. 12.* & *Paschalis II.* in Epistola ad *Ivonem Carnotensem* & *Ranulfum Santonensem* Episcopos data. Tandem in Concilio *Claramontano* res ita composita fuit, ut Altaria à Monasteriis per triginta annos possessa penes ipsa etiam posthac maneant, sublatis quibuscunque pensionibus, intuitu Ecclesiarum, & Vicariorum hæctenus Episcopis præstari solitis, ipsa vero Vicariorum institutio in dictis Ecclesiis Episcopis salva maneat. Prolixius hæc narrat *Illustr. Petrus de Matca in Not. ad Can. 7. Concil. Claramont.* & *Baluzius in Not. ad Petr. de Marca lib. 6. cap. 31.* Videndus etiam *Jacobus Sirmondus in Not. ad Goffrid. Epist. tom. 12. Concil. Edit. Venet. pag. 919.* & *Gonzalez ad cap. 1. h. t.* quibus, si placet, adde *Boehmerum ad h. t. §. 73. §. 3. seqq.* ubi in fine *S. Raymundo Decretalium* compilatori exprobrat, quod Canonem Concilii *Claramontani*, qui agit de Ecclesiis *Parochialibus* Monasteriis adjunctis, & per conductitios Sacerdotes administratis in *c. 1.* sub Rubrica *de Capellis Monachorum* collocaverit, cum eo tempore Monasteria habuerint proprias Ecclesias *Conventuales* toto cælo à *Parochialibus* di-

distinctas. Sed non video, quid in hoc peccaverit Raymundus, cum ex *Canone 3. § 4. Concilii Claromontani*, qui etiam referuntur in Concilio Nemausensi *Canone I.* constet, principalem curam harum Ecclesiarum Parochialium pertinuisse ad Abbates Monasteriorum. Vid. *tom. 12. Concil. Edit. Venet. pag. 914. § pag. 935.* Jam ad jura particularia, quæ de Capellis, sive Oratoriis Monachorum proprie talibus quam Parochiis, aliisque beneficiis Monasteriis incorporatis (quæ ad distinctionem priorum *Capelle* improprie tales dici possunt) constituta sunt, evolvenda progrediamur, ubi mox

9. Quæritur, an Regulares inconsulto Episcopo Oratoria in suis Monasteriis erigere, ibique Missas dicere valeant? Certum est, ejusmodi privilegium Apostolicum fuisse pluribus Regularibus ante Concilium Tridentinum concessum, ut de *Prædicatoribus & Minoribus* constat ex *Decretali Honorii III. in cap. 30. de Privileg. de Augustiniani* ex *Constitutione Alexandri IV. 24. § 3. & Clementis IV. in Constitutione 4. relata in Bullario Augustiniano, de PP. Societatis Jesu ex Constitutione Pauli III. 28. § 14. tom. 1. Bullar.* Num vero privilegium isthoc etiamnum obtineat, vel per Concilium Tridentinum in *Seff. 22. in Decreto de observ. & evitand. in celebr. Miss.* fuerit revocatum, in utramque partem disputatur. Qui privilegium hoc hodieum valere contendunt, ea ratione moventur, quod Concilium Tridentinum *d. loc.* Episcopis duntaxat demandaverit, ne patiantur etiam à regularibus quibuscunque *Missam privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam* celebrari; Ora-

toria vero claustralia non possunt dici in *domibus privatis* erecta, neque etiam omnino extra Ecclesiam constituta, cum Monasterium unitatem corporis conficiat cum Ecclesia: ergo privilegio olim concessio Oratoriis Regularium, non obstante Decreto Concilii Tridentini, hodieum suus constat vigor & valor. Et ita sentiunt Pasqualigo *de Sacrif. nov. leg. tom. 1. tract. 1. Q. 484. num. 6.* Petrus de Murga *Disquisit. Moral. tom. 1. tract. 2. §. 1. num. 20. § seq.* & plurimi alii ab eodem relati.

Contrarium defendit Fagnanus in *10 cap. 30. de Privileg. num. 5. § 7. &*, qui eum sequitur, Eminent. Vincentius Petra in *Coment. ad Constit. Apostol. tom. 2. pag. 497. num. 43. § seq.* ex duplici ratione I. quod cesset ratio adæquata privilegii olim concessi, quæ erat, quod Regulares id temporis Ecclesias publicas, ubi Divina peragerent, nondum habebant, cum ergo hodie templa publica habeant, cessat ratio privilegii. II. Constat, post Concilium Tridentinum à pluribus Religionibus ejusmodi privilegium fuisse à S. Pontifice impetratum, ut in specie de hoc privilegio Societati Jesu à Gregorio XIII. indulto testatur Pasqualigo *loc. cit.* ut quid autem fuisset opus, novum quærere in hac re privilegium, si vetus nondum fuit extinctum? imò Gregorius XIII. in dicta Concessione PP. Societatis facta expresse declaravit, teste Fagnano *cit. loc. num. 7.* privilegium hoc universim Religionibus cæteris per Concilium Tridentinum fuisse ademptum. Cui accedit Decretum Clementis XI. ubi hoc punctum sequentibus verbis decidit: Quo vero

ad Altare Portatile iterum inherendo declarationibus prædictis, censuit licentias, seu privilegia concessa nonnullis regularibus in cap. 30. de Privileg. & per aliquos SS. Pontifices aliis Regularibus communicata utendi dicto Altari portatili, in eoque CELEBRANDI ABSQUE Ordinariorum licentia in locis, in quibus degunt, omnino revocata esse per idem sacrum Concilium, & propterea eosdem Regulares prohibendos, ne illis utantur &c. Decretum hoc integrum refert Begnudell. Bassus in Biblioth. jur. tom. 3. in prax. Orator. §. 1. num. 6.

11 Sed nunquid hodie cæteri Regulares, qui habent communicationem privilegiorum Societatis JESU, dicto Privilegio Gregorii XIII. gaudebunt? Gaudere dicit laudatus Petra d.l. n. 47. adducens binas Decisiones Rotæ & firmans hac ratione, quod hoc privilegium Gregorianum non sit de novo conceptum, sed innovaverit illud antiquum, cui per Concilium Tridentinum fuerat derogatum; unde communicatio, inquit, facilius intrare potest, uti in iis, quæ non indigent speciali mentione, & procedit verosimilis voluntas Papæ concedentis, præsertim, quia ex usu inconcusso passim videntur ista Oratoria in claustris, infirmaria, & alibi. Hæc PETRA.

12 De Grangiis Regularium est altera quæstio, an ibidem Regulares Oratoria habere, & Missam dicere valeant? Per Grangia vero teste Fagnano in Opusc. de Grangiis num. 2. & seqq. intelligitur locus, in quo degit parvus Conventus à Monasterio aliquo dependens, vel etiam domus aliqua voluptuaria ruri constructa, ad quam

Regulares animi causa nonnunquam excurrunt: In his subinde Grangiis ante Concilium Tridentinum potuisse Regulares cum venia Episcopi Missas dicere, elucet ex cap. ult. de Censib. Post illud vero id amplius Regularibus integrum non esse declaravit Congregatio d. Concil. die 1. Mart. 1687. ubi proposito dubio: An Sacerdos Regularis absque peculiari Sedis Apostolicæ indulto possit in domo Rurali Monasterii celebrare? Respondit negative. Quapropter in hac materia respiciendum esse tenorem privilegii, & indulti Apostolici, num etiam Grangia comprehendantur, nec ne, monet laudatus Petra pag. 478. num. 53. Hæc de Capellis, sive Oratoriis intra Monasterii clausuram, vel in eorum Grangiis constitutis. Præstat nunc etiam de beneficiis Monasteriis incorporatis (quæ etiam Capellarum nomine venire diximus) notatu digniora referre.

Ante omnia subinde notandum est, quod incorporatio vel unio Parochiarum tripliciter fieri possit Monasteriis. Imprimis quoad temporalia tantum, ut, si decimæ, alique redditus Parochiales Monasterio quidem assignentur, sed jus instituendi Rectorem ad Episcopum pertineat, solo jure presentandi Monasterio relicto, & tunc quoad curam populi Episcopo, quoad temporalia vero Abbati rationem reddet presentatus & institutus cap. 6. C. 16. Q. 2. Pax Jordan lib. 10. tit. 5. num. 1. Petrus de Murga de Benef. Eccles. Quæst. 3. artic. 4. §. 1. num. 146.

Secundo unio ista, sive incorporatio pleno jure fieri potest, & tunc etiam facta intelligitur, quando præter jus percipiendi redditus etiam spi-

ritualium administratio & cura animarum in Monasterium translata est, quæ incorporatio de Mensa Prælati dicitur, & tunc Abbas principalis rector censetur, qui Vicarium exponere potest *cap. 1. C. 16. Q. 2. sive Sacularem, sive Regularem*, nili aliud expresse in litteris unionis contineretur, ut, quod v. g. per sacularem Clericum ibidem deferri debeat. Barbof. *de Potest. Episc. part. 3. allegat. 71. num. 109.* Tamburin. *de Jur. Abb. tom. 3. disput. 9. Quest. 8. num. 2.* Lessius *de J. & J. lib. 2. cap. 41. dub. 12. num. 98.* etiam sine concursu. Barbof. *ad Concil. Trid. Sess. 24. de Reform. cap. 18. n. 16.* nec collatio talis beneficii propter vacantiam semestrem ad Episcopum devolvitur, utpote quod nunquam vacare censetur. *Clem. un. de excess. Prælat.* Barbof. *de potest. Episc. part. 3. allegat. 58. num. 16.* Petrus de Murgâ *cit. loc. num. 151.*

15 Illud tamen circa hanc unionem ulterius notandum, quod per eam Ecclesia quidem Abbati subjecta sit cum jure percipiendi temporalia, & exponendi Vicarium, populus vero subsit Episcopo, & ideo Vicarius quoad ea, quæ curam animarum concernunt, ab Episcopo approbandus sit, ejusque jurisdictioni, visitationi, & correctioni subdatur juxta Tridentinum *Sess. 25. de Regular. cap. 11.* Joan. Andr. *in cap. 1. b. t. num. 1.* Panormit. *ibidem num. 2.* tamen si talis Vicarius Regularis ex Monasterio etiam exempto foret, ut ex Bulla Leonis X. notat Quaranta in *Summa Bullar. V. Privilegia Regularium. fol. mibi 509.*

16 Tertio incorporatio beneficii Monasterio plenissimo jure fieri potest, &

tunc facta censetur, quando non tantum Ecclesia, sed etiam populus ab Episcopo exemptus est, & tunc Abbas loco Episcopi & Ordinarii habetur, ipsi vero Episcopo in tali beneficio nihil juris remanet. Barbof. *in cap. 21. de Privileg. num. 2.* Panormit. *ibidem n. 3.* Licet vero olim juxta *Clem. 2. de reb. Eccles. alien.* Episcopi beneficia, & Ecclesias Monasteriis libere unire & incorporare potuerint, etiam inconsulto Rectore, id tamen postea per Concil. Trid. *Sess. 24. de Reform. cap. 13.* quoad Parochias correctum est, ne deinceps Ecclesias Parochiales Monasteriis, Dignitatibus, præbendis, vel beneficiis simplicibus ab alio, quàm Summo Pontifice incorporarentur. V. Barbof. *ad d. cap. Concil. num. 9. & 10.* Card. de Luca *in Annot. ad Concil. Trident. discurs. 8. num. 19.*

Nunc ulterius dispiciendum, an prædictis beneficiis & Parochiis Regularibus indistincte præfici possint? Affirmativa ex dictis fluit, casu quo Parochia quasi Regularis est, quando nimirum Monasterium populum habet, qui in Ecclesia claustrali regi solet, prout expresse supponitur in Tridentino *Sess. 25. de Regular. cap. 11.* ubi statuitur, Religiosos curam animarum in suis Monasteriis exercentes quoad hanc Episcopo subjectos esse debere.

Parochiæ vero sæculari Monachum præfici posse negat quidem Innocentius *ad cap. 5. de Stat. Monach. num. 3.* Affirmant vero probabilius Barbof. *ad d. cap. 5. num. 3.* Tambur. *de Jur. Abb. tom. 3. disput. 9. Q. 8. num. 5.* Garzias *de Benef. part. 7. cap. 10. num. 17.* Navarrus *de Stat. Monach. Consil. 11. & 12.* cum Panormitano & aliis apud Tam-

Tamburinum citatis, ita, ut nec dispensatione Papali, nec Episcopali indigeant, si scilicet salus animarum ita exigere videatur, nam absolute ad beneficia secularia habitatos esse constat *ex d. cap. 5. de Stat. Monach. cap. 2. eod. cap. 21. 25. § 31. C. 16. Q. 1.*

19 Non obstat *cap. 1. h. t.* ubi expressè constitutum est, ne in *Ecclesiis, ubi Monachi habitant, populus per Monachum non regatur, sed Capellanus, qui populum regat, ab Episcopo per consilium Monachorum instituat.* Hunc textum communiter interpretes exponunt de statu Monachorum primævo, quo sibi, suæque duntaxat salutis per observantiam regularem intendere jubebantur, successu temporis propter necessitatem constitutum fuit, inquit Panormit. *ad cap. 1. h. t. num. 5.* quod etiam Monachus Ecclesiæ Parochiali præfici valeat. Quod amplius confirmatur *ex cap. 2. de Statu Monach.* ubi Monachi ad Parochias seculares exponi permittuntur, modo non soli, sed *cum fratribus maneant, & quidem juxta Bullam Pii V. 43. quæ incipit: Ad exequendum* &c. deberet ejusmodi Monachus ad curam animarum expositus quatuor secum socios habere, quod tamen Gregorius XIII. vivæ vocis oraculo ita limitasse fertur teste Quarant. *in summa Bullar. V. Vicarius perpetuus,* ut sufficiat unum, aut alterum sibi socium adjungere; quanquam nec hoc quidem per consuetudinem ubique observetur. Interim Episcopo manus per hanc consuetudinem non sunt ligatæ, quin eam tollere, & jubere possit, ut Monachi vel bini, vel terni in Parochiis habitent, secus ad monasteria redeant *juxta cap. ult. h. t.* nam te-

ste Seneca *epist. 25.* omnia mala solitudo persuadet, ac magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat, & cadens habeat, qui eum sublevet, ut dicitur *in cap. 2. de Statu Monach.* Et ut *in his, quæ DEI sunt, & regularis observantiæ, tam consortio, quam solatio perfruatur. cap. 5. eod.* Et hæc sententia contra Quarant. *in summa Bull. V. Canonicus Regularis. Mirand. tom. 1. Q. 32. num. 5. Garz. d. cap. 10. num. 32.* qui varias Cardinalium declarationes referunt, ulterius cum Tamb. *d. disp. 9. Q. 8. num. 4. § 11. & Lessio. cap. 41. num. 98.* confirmari potest *ex Tridentino Sess. 14. cap. 11.* argumento à contrario sensu, ubi de Religiosis translatis decernitur, eos non aliter suscipi posse, quam, ut in monasterio permaneant, & ad beneficia secularia curata incapaces existant, etsi Canonici Regulares forent: ergo aliorum utriusque capacitas ibidem supponitur.

Ad declarationes contrarias responderi potest cum Tambur. *d. l. quest. 8. num. 11.* eas aut nunquam satis publicatas, aut certè usu receptas nunquam fuisse, prout etiam post easdem à S. Carolo Borromæo quendam Canonicum Regularem ad concursum in Parochia seculari admissum fuisse, ibidem notat Tamburinus, nec non contrarium à S. Rota decisum, & à Cardinalibus declaratum fuisse.

Subjungimus præcedentibus adhuc duas quæstiones: I. An Religiosus ad curam animarum expositus ad nutum Prælati revocari possit: II. An Religiosus ad acceptandam Parochiam, vel aliud beneficium à suo Prælato compelli possit? Ad I. respondetur, si beneficium, ad quod Religiosus fuit expo-

positus, ad collationem Abbatis pleno jure spectet, vel aliàs Manuale sit, eundem revocari posse, etiam sine speciali causa arg. *Clem. un. §. præmissa de Supplen. neglig.* Barbof. *ibidem num. 6. §. 2. seqq.* quod ita ampliat Tambur. *d. disp. 9. quest. 15.* Panormit. *ad cap. 6. de Stat. Monach. num. 11.* ut, si Abbas illud beneficium ad dies vitæ Regulari suo contulisset, nec à tempore immemoriali quisquam à tali beneficio fuisset revocatus, imo si juramentum aut statutum factum fuisset de non revocando, nihilominus Religiosus revocatus propter votum obedientiæ redire deberet. Quodsi vero beneficium electivum fuerit, putà Abbacia, vel Episcopatus, Religiosus ad talem dignitatem per viam electionis assumptus, data semel licentia, à Prælato suo amplius revocari non potest. Idem dicendum, si ad beneficium sæculare,

quod ex natura sua perpetuum est, per Episcopum præhabita Abbatis licentia, vel per S. Pontificem institutus fuisset. Tambur. *d. l. num. 12.*

Ad alterum quæsitum sub disjunctione respondeo. Vel tale beneficium est pleno jure Monasterio incorporatum, ejusque provisio immediate ad Monasterium spectat: vel beneficium est sæculare, aut ad alium Ordinem, sive Monasterium pertinet, primo casu potest Religiosus ad acceptandum beneficium compelli, cum vi obedientiæ teneatur Abbati suo parere in omnibus, quæ ad observantiam Regulæ, vel bonum commune Monasterii spectant. Navarr. *Comment. 4. de Regular. num. 23.* Tambur. *disp. 9. Quest. 9.* Altero vero casu acceptatio similis beneficii à Prælato imperari nequit. Tamburin. *d. loc. cum Sanchez, Suarez & aliis.*

TITULUS XXXVIII.

De Jure Patronatus.

IN præcedentibus Titulis actum est de Præbendis, & Dignitatibus, de Religiosis Domibus, & de Capellis Monachorum; ad has cum non infrequenter assumantur Beneficiati per *præsentationem Patroni*; idcirco post dictas Rubricas convenientissimo Ordine compiler Decretalium Rubricam de *Jure Patronatus* posuit. Panormit. *ad Rubr. h. t. num. 1.* Materix hujus utilitas tum ex forensi usu, tum ex Controversiis, quæ circa *Jus Patronatus* frequentes excitari solent, se maximopere commendat. Henric. Canisius *ad Rubr. h. t. num. 1.* Nos, quæ ad intelligentiam hujus juris spectant, per distinctos §§. exponemus.

T t

§. I.